

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска» — 3 Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о год. 6-ій пополудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунжини). Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Над-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
15 кр. від стрічки.

Зворот в парламентарнім пересліеню.

(X) Парламентарне пересліенє заостре-
не з початком сего тижня до того ступня,
що говорено вже про розв'язанє ради дер-
жавної, про абсолютизм і т. п., починає
помалу поправляти ся, хоч сего не можна
буде уважати тривким уздоровленем парла-
менту. Треба передовсім зазначити, що на
лівиці спочиває головна вина заострення
парламентарного положення і бездійности
ради державної, бо хоч лівиця стала від
знесеня язикових розпорядків в Чехах і
Моравії витязем, хоч в дійности тепері-
шне правительство іде їй зовсім на руку,
она не почуває ся до обов'язку піддержу-
вання сего правительства, а хоче все шеле-
стіти воєнним шоломом опозиції. Почувши
рішучі слова монарха, висказані ріжним
послам, що так дальше іти не може, що
мусить бути інакше, схаменула ся лівиця,
бо їй таки розходить ся передовсім о ман-
дати, на котрі так ласим оком спогляда-
ють всенімці, і хотіла перед світом пока-
зати себе державним сторонництвом. Ліви-
ця оповістила заяву, що бажає все зробити
з свого боку, щоби уможливити діяльність
ради державної і полагоду передовсім бу-
джету, що готова приступити до пересправ
з Чехами, лише всякі національні справи
мають бути виділені. Приступленє иньших
груп парламентарних до такої роботи, по-
вітає лівиця радо.

Чехи дали на сю відозву лівиці від-
повідь, і треба признати, вельми поважну,
льовальну і щирю. Хоч они могли би були
так поступити, як свого часу лівиця, котра
всякі запросини до переговорів відкидала,
поки не будуть знесені язикові розпоряд-
ки, заявляють Чехи, що готові взяти
участь в переговорах мимо того, що
правительство забрало їм розпорядки, по-
заяк лівиця обструкцією воліла знищити
парламент і державу, як терпіти єстзоване
розпорядків справедливих для чеського на-
роду. Ческі послы не хотіли рівним за рів-
не відплачувати, а показали останними ро-
ками, що мають змисл і для конечних по-
треб держави. Чехи не могли однак пого-
дити ся спокійно із знесенем розпорядків,
наколи не хотіли стратити довіря народу.

Становище лівиці з її відозвою є да-
леко кориснінше, бо она оперує із здобу-
того терену, а вимагає від Чехів, щоби
они заключали роз'єм, не здобувши ані
одної пяди забраної їм області. Отже се
нерівні обставини, серед яких обидві сто-
рони мають приступити до переговорів.
Німці зробили і повинні були яко витязі
зробити перший крок, а Чехи не відмови-
ли участи, а тим они заявляють, що не
мали би нічо проти того, щоби промостити
дорогу до ухваленя бюджету.

Се вправді не багато, але в наших
обставинах значить вже певний успіх, коли
буде можна бюджет в комісії перевести а
також ухвалу єго в палаті забезпечити.
Успіх сей, що Чехи раді приступити до
переговорів, видасть ся лише сему ніяко-
вим, котрий вимагає безуслівної здачі Че-

хів. Наколи лівиця має на стілько розуму
і відваги виступити сьміло проти всенім-
ців, тоді она прийме сю заяву Чехів і
перша вступить на дорогу переговорів.

В своїй заяві однак виразно говорять
Чехи, що заведене чеської мови у внутріш-
нім урядованю (признанє і Німцями в зе-
леносвятній програмі), як і оправданє до-
маганє чеського університету в Моравії му-
сить бути полагоджене і они вимагають,
щоби тепер про сі справи було говорено,
а не в дальшій будуччині, бо відроче-
нє сих національних справ не обезпечить
правильної роботи в радї державній, навіть
хочби заведено новий регулямін.

Отже хоч як ще непевний успіх сих
переговорів, всеж таки можна сподівати
ся, що жите ради державної продовжене
на ту хвилию, коли она має ухвалити бу-
джет, а се серед невідрадних австрійських
відносин вже щось значить.

Борба за руский університет.

Де подягла, там воскресне
Наша руска слава!

Нечаяно, з нагальностию сил природи під-
няла ся борба за руский університет. Як коли
великий дзвін на церковній вежі ударить в мо-
гутню крису і на філі єго голосу відзиває ся по
всіх людських оселях всьо, що лише єспісбне
видати з себе тон, звучати, так на поважний
клич за основанєм руского університету у Льво-
ві відозвали ся нараз сторичні акорди в грудях
рускої єспільности. З усіх боків несуть ся від-
звук: до світла! до науки! до свого універ-
ситету!

А наймогутнінше відозвав ся сей клич в
молодечих грудях нашої надійної, академічної
молодіжки. Онодішна велика маніфестація на
університеті відбула ся з такою силою, з таким
одушевленем і пожертвованем для справи, а за-
разом так статочно і з тактом, що лише чуде-
вати ся належить, що між шістьма сотками роз-
горячкочованих, розентузіязмованих молодців, не
найшла ся ані одна одиниця, яка би забула бу-
ла на своєю академічну гідність, на вагу хвилі
та на святість справи. Ніхто не забув ся, ніхто
не допустив ся навіть найменшого нетакту так,
що навіть наші противники, які навіть на сонци
найшли би пляму, колиб оно було руским, не
могуть закинути жадного факту маніфестантам.

Причини нелегальности.

На внесенє академічним комітетом подане
до сенату о дозвіл на відбутє віча в вторник о
12. год. в полудне, в день імянин бл. п. цїсарє-
вої Єлисавети, коли і так більша часть профе-
сорів відкладає свої виклади задля торжествен-
ного дня, — сенат не лише пересунув віче на
вечірні години, але ще і обкріів дневний поря-
док що-до найголовніншої точки, іменно осно-
вання руско-українського університету. Надто вже
з гори заповіджено комітетови, що на віче бу-
де делегована комісія задля перестеріганя по-
редку.

Молодіж не мала довіря до сеї комісії, яка
в останній хвилі наради над жаданєм основаня
руского університету могла би признати без-
предметовими, розв'язати віче та не допустити
до маніфестації, або що гірше: сировокувати

молодіж. Також пересунене віча на вечір не ма-
ло жадного иньшого оправданя, як лише унемо-
жливити участь в маніфестації богословам.
Але сі богослови є так само cives academici,
як слухачі других виділів і так само вже сего
року діткнули їх наслідки покривдження рускої
мови на львівськїм університеті при нагоді звіс-
ної афери ке. Фіалка. Отже молодіж рішила від-
бути віче в полудне.

Перехід віча.

В III. сали зішло ся понад 600 руских
студентів. Заповнили битком салю так, що для
браку місця мусїли ставати на лавки. А всеж
таки більша половина учасників мусїла остати
на коритарях, де стовпила ся густою лавою по
обох сторонах входових дверей.

Проректор Кручкєвич, а відтак ректор др.
Рідигєр в товаристві професорів і педагогів хо-
тіли двічі розв'язати нелегальне віче, однак не
могли навіть перетиснути ся до середини через
збиту масу вічовиків. Педелї зачали брутально
розтрещувати та штовхати відвернених плечима
учасників, а коли вдерли ся до середини салі,
обірвало ся їм за те стусанія, а одному палич-
кою по голові. Педелям помагав в кулакованю
проф. Твардовскій, але вічовики заховували ся
пасивно і просто не відвертали ся на всякі ата-
ки з заду.

Колі професори віддалили ся, віче радило
дальше і ухвалило звіснє вже нашим читачам
резолуції, які лише свідчать про поважний
настрій відбутої маніфестації.

Уміркований польский голос.

Сей короткий опис доповняємо справозна-
нем Kurjera lwowsk-ого, нехай чуже свідоч-
тво засвідчить про фактичну правду.

«Коло 12. год. в полудне — нинє Kurjer
— зібрало ся на університеті сила молодіжки і
наперекір заказови розпочато наради в III салі.
По хвилі намагав ся проректор Кручкєвич в
товаристві професорів Фінкля, Твардовского і
секр. Віняжа увійти до салі. Молодіж станула
сильним муром і не хотіла передовсім пустити
пробиваючих дорогу педагогів. На вид проректора
і професорів відозвали ся оклики: «ганьба» і
«regeat», після чого професори цофнули ся. По-
тім знов явив ся ректор, проф. Рідигєр в това-
ристві проф. Твардовского, Войцеховского, Хлим-
хача, Фінкля і секр. др. Віняжа. Педелям, що
ішли наперед і робили дорогу, кричучи: «місце
для Маніфіценції!» загороджено дорогу і гро-
жено паличками, а коли они увійшли до сере-
дини, обито їх паличками, при чім одного силь-
но ранено в голову. Супроти сего знов цофнули
ся. Ректор міг лише сконстатувати, що се віче
є нелегальним та що вічовиків потягнуть до
дисциплінарної відвічальности, — після чого
відійшов разом з професорами. Ректорат вислав
сейчас телеграфічне повідомленє про події до
міністерства просвіти, а заразом повідомлено
про се наміснєвкя.

«Тимчасом раджено дальше, а наради були
вельми горячі. Ухвалено кілька резолюцій з ви-
сказами «обурєнь» і «жадань». Коло год. 1½ по-
кінчено віче. Молодіж уставила ся в ряди, на чолі
слухачі сьвітських виділів, задку сторожу творили
алюмини. Рушили в похід ул. Академічною, спів-
ваючи з відкритими головами руский гимн: «Ще
не вмерла Україна». Було їх коло 600. На Ма-
рийській площі перед редакцією «Dziennik-a

polsek-ogo» підношено оклики «regreat», те саме повторено перед редакцією «Gazet-i Narodowo-Ń». Відтак удали ся слухачі перед будинок рускої семінарії. Утворили шпалір, а ним увійшли алюмни до середини, пращаві окликами товаришів. По відсьпіваню «Ще не вмерла Україна» двійками вернули улицею Коперника на пл. Марійську. Тут появило ся кільканадцять поліціантів з агентами поліції і комісар др. Райнлендер. Академіки станули і почали сьвівати. Комісар передер ся до середини і вівзав розійти ся. Один з молодіжи запевнив, що лише відсьпівають тай пійдуть. Комісар усунув си, станули також на боці поліціанти і прислухували ся рускій пісні. За хвилию почала молодіж розходити ся супокійно на ріжні сторони».

Польскі демократи.

Як виходить з новішого представлення Kurjer-ом lwowski-им, ціла маніфестация відбула ся з достоїнством, гідним патріотичної і обрзованої молодіжи. Нехай би при загальнім роздратованю була одна шибя бренькнула в редакції Dziennik-a polsek-ogo, або підняв ся один який невідповідний оклик, чи вибрик, зараз була би наступила інтервенция поліцаї, а польска гаката мала би тоді зараз до чого причинити ся.

Але і так не мало злоби та жовчи, денунцияций та клевет, не мало огидної лайки та некультурних прозвищ посипало ся на руску молодіж з польскої праси. Навіть той сам Kurjer lwowski налякав ся польскої гакати і після такого річевого справозданя з переходу рускої маніфестации вже в слідуючім числі пише про «niski poziom etyczny akademików ruskich», яка на «bezbronnej służbie uniwersyteckiej dokonała gwałtów(!)» і допустила ся «rospolitej burdy ulicznej(!)». Єще перед місяцем Kurjer цифрово виказував потребу руского університету у Львові, а тепер пише, що заходила би обава «żeby uniwersytet ruski we Lwowie nie stał się ekspozyturą rosyjską w Galicyi (sic!) і радить, щоби раз на все унеможливити такі маніфестации рускої молодіжи відділенем теологічного факультету від університету та перестроувнем его на гр.-кат. і рим.-кат. духовну академію.

Так само змінили хоруговки і другі львівскі себ-то демократичні дневники. Бруковий Wiek nowy замістив ще безстороннійше справоздане перебігу мініфестации руских академіків, чим Kurjer, а на другий день вже писав про «вичгү». Не інакше поступив собі і Wiek XX. За піднесенем алярмом пішла і краківска N. Reforma, а Głos narodu хотів своє становиско підперти статистикою і поставив себе в тим комічвійше сьвітло. Іменно Głos narodu вицислив, що на львівскім університеті є 426 сьвітських академіків, а до того 280 богословів — і заявляє, що для такого малого(!) числа студентів нема потреби закладати руского університету, а на утраквізм Поляки ніколи не пристануть і не сьміють пристати! Ось тобі Ганьдзю кншш!...

Тільки один — одвіський соціалістичний «Narzęd», з цілої польскої праси заняв відмінне становиско. Его голос в справі руского університету є справдішній «gaga avis» і тому передаємо его нашим читачам:

«Отже маємо нову аферу польско-руську, яка не уступає в нічім чеським аферам, словінським або італійським. Зачало ся від марної задирки з причини нетакту декана кс. Фіалка, а скінчило ся на завішено викладів на всіх виділах львівского університету. Не знати, який оборот дальше прийме ціла справа. В хвилі загального розгорячкovanja дуже легко і фальшивий крок з одной або з другої сторони, а кожда, хотьби найменша помилка стає доливанем оливи до огня. Визначуємо передовсім, що жадане утворення руского університету, піднесене рускою молодіжию і суспільністю в зовсім оправдане і справедливе. Кождий нарід має право до культурного життя. Польска суспільність, яка боре ся на два фронти, в Прусах і в Росії, зі своїми гнобителями, не може безусловно противити ся жаданю братнього народа, бо се могло би наразити его на закид, що в борбі з Русинами уживає средств, які сама осуджує в інших случаях.»

«Тому є конечним, щоби наша суспільність не дала оманути ся накликуваням сеї части га-

лицкої праси, яка взяла собі за задачу систематично зривати всі нитки, які лучать Поляків з Русинами. Галицкій шляхті не залежить на приязних відносинах з Русинами, з народом без шляхти. Отже немов то національним моментом покрито глибокий, суспільний антагонізм, який існує межі руским хлопом а східно-галицким шляхтичом. Подільскій шляхтич готов підпирати радше москвофіла, чим руского народовця, радикала, чи соціаліста...»

«А що дотичить подій на львівскім університеті, то передовсім не належить уважати демонстрочних руских студентів злочинцями і не накликувати до політичних репресалій. «Dzienniki», «Czas» і т. др. ударили вже в сей ненависний тон поліційний, який є провокацією молодіжи і з певністю не причинить ся до усмирення умів! Демонстрация молодіжи не є також страшним злочинном, щоби аж замикали університет і розпочинати масові дисциплінарні сьідства. Про се повинні памятати професори львівского університету. Толеранцією і вирозуміlostію можна богато більше вчинити, чим драконьскими карами.»

«Польска демократия не повинна глядіти на польско-рускі відносини через шкла зацофаного, подільского обшарника. Належить памятати, що інтереси демократії польскої і рускої є однакі, що в борбі з царатом руский нарід, який стремить до независимой Руси-України, буде нашим союзником в борбі о независиму Польщу.. Виходячи хотьби з сеї точки погляду, ми не повинні заховувати ся ворожо супроти народа, який змагає через засноване університету до розвою своєї культуры.»

Промова посла Романчука

при дебаті над наглим внесенем в справі галицких виборів.

(Конець).

Щобиж відвернути від себе закид тероризму, кинено на адресу Русинів заміт, що то іменно они тероризують, і то в нечуваній спосіб, що они допускають ся найтяжших злочинів, мордів і т. п. Побіч иньших передовсім прибічний орган галицкого намісника, «Gazeta Narodowa», доносила і трубіла, що такого тероризму допускають ся Русини іменно в повітах стрійським, гусятинським і городенецьким. Почались навіть сьідства в тім ділі. І щож показало ся?

В повіті стрійським, де перепав правительственный кандидат, наш товариш з ради держарної граф Кароль Дідушицкий, обвинив сей пан пароха зі свого села, що той підбурив і тероризував людей. Пан граф зробив се тому, бо навіть в его власнім селі правибори випали в его некористь. (Слухайте!) — се доказ, яке велике довірє мають ті панове у народу! (Справедливо!) Сей пан мав опісля чоло — руского пароха, дуже тихомірного чоловіка, що не мішає ся до політики, обжалувати в стрійським суді. На щастє, ще не всі суди в Галичині піддали ся впливам тих послів і так виказало ся, що обжалованє було на скрізь безосновне.

В повіті городенецьким розширено чутку, мов би там розбурена руска товпа замордувала правительственного виборця. І щож знов показало ся? Ото, що один двірський польовий, котрий ані не був виборцем, ані не мав діла з виборами, посварив ся з двома парубками, серед тої сварки парубки его тяжко побили і він з того помер.

В гусятинським повіті кидаво систематично на многих тамодішних Русинів з інтелігенції в иньшій польскім дневнику (Dziennik-u polsk-im — Ред.) найчорнійші клевети, мов то они допускають ся страшних переступів. Оклеветані обжалували редактора того дневника і перед судом присяглих у Львові відбула ся розправа. А хоч лава присяжних складала ся з самих Поляків, правда таки вийшла на верх. Редактор дневника мусів зложити перед судом заяву, що его фальшиво поінформовано та що донесеня его дневника були цілком безосновні. По сій заяві жалобники відступили від обжалованя. Та замітна річ, як сю справу представила офіційна часопись, урядова Gazeta lwowska. Она написала: «Обжалований підняв ся доказу правди. Колиж жалобники взяли назад свою жало-

бу, трибунал увільнив обжалованого...» Отже ані слова про зложену обжалованим заяву, так, що кождий, хто інформував ся з сеї урядової часописи, мусів набрати пересьвідченя, що обжалованому доказ правди удав ся (Притакуваня.) та що жалобники тільки длятого відступили від обжалованя. Коли урядова, не офіційна але офіційна часопись в такий спосіб пише, то що треба думати про галицкі відносини?! (Живи притакуваня).

Отже то так і при ужитю таких способів стало ся, що вибрано до сойму тільки 13 Русинів, а з того тільки 11 опозиційних. Тепер чейже не буде вас дивувати, що се число так мале супротив повного числа 149 соймових послів, — не буде вас дивувати, що десять раз стілько Поляків вибрано послами в краю, се руске населенє що-до числа зовсім не уступає польскому, і де Русини, хоч і як несправедлива теперішня ординация виборча, все таки повинні мати щонайменше 47 своїх послів!

Але, як сказано, оно не диво, що вийшло таке дрібне число руских послів; радше треба дивувати ся, що руских послів вийшло так богато! При таких обставинах і при таким переведеню виборів цілком легко було і те число ще зменшити. Та тут входить в гру виспа політика! Між центральним польским комітетом а правительством настав уклад, що Русини мають задержати свій дотеперішній так званий стан посіданя — то значить: менше-більше таке саме число послів, яке они собі добули при баденівских соймових виборах в 1895. році. І відступленє тих 13 мандатів Русинам польскі півурядові дневники представляли ще як велику великодушність і ласку для Русинів! Та ми дякуємо за таку ласку і такі концесії!

Ми не жадаємо, аби нам з гори призначувано певну кількість мандатів; ми жадаємо, коли мусить бути борба, нехай ся борба буде чесна, нехай веде ся рівною зброєю, так, щоби всім було рівне право та щоби правительственні власти і органи не ставали в борбі помічниками по стороні наших противників, але заховували неувральність і берегли законів. І чи ми тоді здобудемо 14, чи 40, чи може тільки 4 мандати, ми не будемо обжаловувати правительства. Та я великодушність така саміська, як у тих розбишак, що одерши подорожного з усего его майна, лишають єму кілька шісток або одну корону. Се така сама великодушність, яку проявив і граф Войтко Дідушицкий при бюджетній дебаті, коли говорив, що галицкі можновладці рівнож «і для братнього руского народу жадати будуть захованя запоручених єму конституційно прав».

То дивна річ, що польскій клуб вибрав до сеї енуцияції не кого иньшого, але як-раз Войтка Дідушицкого, того самого чоловіка, що — як сказано вже — переведив славетті кроваві баденівскі вибори в 1897. році, того самого графа Дідушицкого, що ще сего року своїми махінациями в галицкім соймі довів до того, що розправа над жаданем Русинів — оснувати в Станиславові руску гімназию — не тільки не дала Русинам корисного результату, але навіть цілком єї не було!

А тепер я поспитаю: Сui bono? — в якій цілі веде ся від трицять років така політика супротив Русинів?!

Що-до становища польских верховодів, то їх політику можна ще зрозуміти; виправдати єї не можна, але можна єї пояснити. Їм ходить о се, аби були одинокими і виключними панами Галичини; в тій цілі они мусять відмовити Русинам всякої репрезентации, закнеблювати їм уста. (Сьвята правда!).

Але що за інтерес має правительство, австрійске правительство, підпирати сю політику польских верховодів? Прецінь місією Австрії є — бути заборолом і охороною для всіх живучих в ній націй, а не лише для кількох протєгованих. Не Австрия по німецки правлена, не Австрия з польскою або чеською перевагою, але тільки Австрия, в якій всі народности чують ся добре і як в своїй хаті, має і може мати рацію істнованя і будучність. (Справедливо!).

Пан президент міністрів в своїй широко-заложеній промові при отвореню парламенту вівзав нас всіх — відложити національні спори. Коли він тим розумів лише національні супе-

речки в тіснійшій змислі, то мушу єму відповісти словами поета: «Найпокірнійший не може жити в спокою, коли се не сподобає ся лихому сусідови». (Справедливо!). Колиж він тим розумів також ставлене таких національних і політичних домагань, котрі евентуально можуть викликати національні спори, то я на се скажу: То стара пісня, яку нам вже більше як перед десяти роками співав гр. Таффе. Ся пісня добра для тих, котрих національні потреби заспокоєні; але від такого, котрий гине з голоду, не мож вимагати, аби він своє жадане заспокоєня голоду відложив до часу, аж инші справи будуть поладжені, і тоді зачнуть також о нїм думати.

Гадаю, мої панове, що я достаточо оправдав наше внесене, а тепер лиш немногими словами зверну вашу увагу на само внесене, імено на єго три точки.

В першій точці домагає ся, аби комісія зложена з позагалицьких осіб докладно і строго розслідила всі доконані безправства. Сеї справи не можемо полишити галицким властям, бож цілком виключена річ, аби галицький урядник демаскував і компромітував свого товариша, котрий брав участь в виборах, або навіть свого шефа, намісника краю, без котрого відомости і волі надужитя не діялись і не могли діяти ся. Тут мусять бути ужиті урядники з инших, сусідних країв, приміром із Шлеска або з Буковини, котрі і розуміють краєві мови, і — хоч они в якійсь мірі також стїсняли би ся, все таки розсліджували-б справу не з такою неєміливістю, як галицькі урядники.

В другій і третій точці предкладаємо річи, котрі в сїй палаті вже були предкдані і тут їх вже обговорювано.

В другій точці домагаємось виданя закона против виборчих надужить. Над проєктом такого закона палата радила вже перед пяти роками. Було се внесене Барайтера, тільки єго відіслано назад до комісії і звідти оно до палати вже не вернуло.

Цілю третого внесеня є утворене виборчого трибуналу, котрий рішав би справу запро-тестованих мандатів. І такі внесеня ставили вже нераз покійні послы гр. Франц Коронїні і др. Жак. Се такі справи, що обходять не лише Галичину, але цілу державу і всі народи.

Прошу вас отже, мої панове, без ріжниць партій, не лиш в інтересі руского народу, котрий хоче жити в згоді з всіма народами і жадному народови ніколи не зробив кривди, — не лиш в інтересі галицького краю, найбільшого коронного краю в Австрії, а до того ще через своє положене маючого велике значіне для держави — я прошу вас в інтересі цілої держави і всіх народів Австрії, в інтересі справедливости і публичної моральности, голосувати так за нагласно як і за нашими внесенями. (Голосне признанє і оплески).

Відозва українсько-руської молодіжи до молодіжи польської.

Товариші Поляки!

Події в університеті з 19-ого с. м., що їх наслідком було застановлене університетських викладів, спонукують нас звернути ся до Вас, Товариші, з отсим відкликом:

Коли відкликаємо тя до Вас, то задля бажаня, аби дехто з Вас нї на хвилину зле не порозумів нас. Тож вислухайте нас!

Вже не австрійською конституцією, але загально-людським природним правом належить ся всякому народови, отже й нам Русинам таке саме право на житє і розвиток власної культури, як і другим народам. І коли ми домагаємо ся самостійного українсько-руського університету у Львові, то домагаємо ся тільки сего, що нам по всім божим і людським правам належить ся.

Товариші!

Чужого не бажаємо, але й свого права готові ми добивати ся до краю! Респектуємо всі Ваші культурні здобутки і права, але против національної загибелі бороти ся будемо до загибелі!

Коли ми рішили ся на рішучу, хочби й жертвами застелену дорогу безглядної борби, —

коли ми, провоковані сенатом як і поодинокими професорами, постановили боронити ся від насили, — то тим цілком не думаємо виступати против польської нації, як такої, отже й не против Вас, Товариші, як Поляків. Не з Вами боремо ся, а з тими, що нас гнетуть!

Товариші!

Одно нас лучить важне-преважне звання. Ви і ми молоді, Ви і ми лелїємо в наших горячих, незіпсованих житєм серцях сьвяті ідеали волі, свободи, братерства і рівности. І ми не можемо сумнівати ся, аби що-до Вас могло се бути інакше!

Товариші!

На прапорах Ваших великих борців за свободу стояв клич до всіх поневоленних: «за вашу й нашу свободу!» І ми віримо, що в Вас стрінемо ми нащадків славних героїв з 1831-ого року а не синів станьчинерів з 1901-ого!

Ще раз кличемо:

Не чужого ми бажаємо,

А свого-ж то права!

і переконані, що Ви, розуміючи наші думки, розуміючи їх так, як тільки молодіж може молодіж арозуміти, займете супротив нас об'єктивне та ідеалам волі, рівности і правди відповідаюче становище, — що в Вас стрінемо союзників в націй борбі і що порозумієте нас і сю хвилину, — порозумієте се, що інтерес польської нації, інтерес Вашої народної чести вимагає, щоби Ви в сій націй борбі знайшли ся не по стороні наших кривдників, не по стороні сих, що з безможним цинізмом допчуть загарантовані нам законами права, але по стороні сїх, що підняли прапор борби против насильства.

Товариші!

Ми уважаємо Вас за союзників борби!

В нас самих досить сили, щоби видержати сю борбу і понести всі жертви, — до Вас відкликаємо ся з зазивом: збережіть честь польського іменн, не дайте нам нагоди записати в анналах історії, що нас угнітав коли-небудь польський нарід, але що всі утиски йшли від зневажливої і Вами кліки і її прислужників!

Товариші!

Дайте нам нагоду пізнати в Вас ворогів всякого насильства, дайте доказ нам, що польський нарід, який Ви репрезентуєте, се нарід свободи і ворог насильства і гнету.

Львів, 20. падолиста 1901.

Українсько-руська академічна молодіж.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В суботу: гр.-кат. Ереаста, Олимпа; рим.-кат. Кліментія. — В неділю: гр.-кат. Мвни, Віктора; рим.-кат. Емилії.

— **На руки п. Барвіньського** вплинула дальше петиція з деканату залозецкого о поліпшене дотацій душпастирів.

— **П. Євген Гушалевиц**, б. тенор німецької опери в Празі, де співав через шість літ з ряду, виступив вчора у Львові перший раз і скажимо відразу: підбив собі пробом публіку. А ситуацію мав не легку, бо виступив в ролі Елеазара в опері Галеві-ого «Жидівка», в якій роли могутний тенор п. Шляфенберг збирав триумфи у львівської публіки. Затерти вражінє такого попередника, се не мале завданє. Однак п. Гушалевиц виявив ся знаменитим співачком, розпоряджачим сильним, звінкам і рівним голосом, який може знести ся до героїчної сили, а прецінь в ріан-ах набирає ліричної відтїни. Тому і модуляція сего голосу виходить надзвичайно гнучка та всесторонна. Співачк уміє використати всі ті прикмети і тому викликав не мале вражінє, яке проявило ся у френетичних оплесках публіки. По четвертім актї викликано п. Гушалевица шість разів! На нашу гадку співачк був би викликав ще більше одушевлене, колиб з акторської сторони держав ся був ближше интенцій автора і вляв більше енергії, пятомої семіцькій расї та фанатичної завзятости в постать Елеазара, чим представивши єго лірично, як зломаного горем старця. Разом з п. Гушалевицом дебютували ще дві співачки: п-ни Ото і Роль. Був се отже вечер новин для львівської публіки та мимо сего она не виповнила зовсім театру, бо ся опера є вже надто обігранна. В театрі ми запримітили багато руских родин.

— **Віче в Коломії.** В найблишю неділю дня 24. н. ст. падолиста с. р. відбуде ся в сали «Народного Дому» (II поверх) віче Русинів міста Коломії в справі *заснованя руского університету у Львові*. Підписаний комітет просить всіх Русинів

міста до участі в сій многоважній справі і сподїє ся, що не бракне ні одной свідомой людини. — *Володимир Глиньский, Володимир Гузар, Вол. Кобринський, др. Александр Кульчицкий.*

— **До руских послів у Відні** вислали львівські техніки телеграму, з щирим желанєм до рішучої побіди в боротьбі за руский університет. Подібні дві телеграми вислали ученики львівської рускої гімназії.

— **Величаві віча з домаганями руского університету у Львові** відбули ся в четвер в Стрию і в Відні.

На вічу студентів у Відні були присутні послы Романчук, Барвіньский, Василь Яворский, Гладшівский, Пігуляк, Коє і Брайтер. По рефератах академіків Лозиньского і Мелєня промовляли послы Романчук, Барвіньский і Пігуляк за основанєм руского університету у Львові. Посол Брайтер в своїй промові зазначив, що не всі Поляки противні домаганю Русинів в тім напрямі, бо поступові елементи польські понирають стремленя Русинів. При ухваленю відповідних резолюцій, якийсь кацап Кіндій заявив, що «є за отворенєм російского університету у Львові».

— **Нагоду до підлих брехнів** на руску молодіж має польська праса по уха. Перед під тим зглядом ведуть «Dziennik», «Słowo» і «Naródówka», а прочі польські шмати перепечатають ті брехні з менше або більше ідіотичними додатками. «Słowo Polskie» пустило наскрізь ложну вість, що в «Академічній Громаді» відбули ся в середу збори о 10. год. рано і о 6. год. вечером, а инші газети трублять, що вські ухвали западають в «Громаді». — «Dziennik polski» видумав собі на потїху, що якісь студенти медицина Русини, що не годять ся на вторничкові демонстрації, мали устроїти овацію ректорови д-рови Ридігерови. Можемо заповнити «Dziennik», що се підла брехня, бо всі студенти Русини солідаризують ся з ухвалами вторничкового віча і про якісь овації своїм ворогам ніхто не думав.

— **Відповідь міністра просьвіти Гартля** на телеграму сенату про розрухи на львівськм університеті така: Міністер приймає до відомости ухвалу сенату, щоби завісити виклади аж до покінченя дисциплінарного слїдства, Бажає, аби слїдство переведено скоро і аби «як найстрогіше» покарано виноватих, а то дятого, що виступлене студентів львівского університету перевисило те все, що деінде в сїм напрямі стало ся; бо на инших університетах навіть в хвилях найбільшого роздратованя принайменше університетські власти особисто не були наражені на грозби і обиди. Вікнці министерство запитує о участь гр.-кат. богословів в тих забуренях, а заравом, чи зі сторони компетентних церковних властей заряджено відповідні кроки.

— **Послїдні вечериці з танцями** в комнатах «Рускої Бесїди» у Львові відбудуть ся в суботу дня 23. с. м. заходом «Клубу Русинок». Початок о 8. год. вечером. Вступ 1 кор. Дохід призначений на добродійні ціли.

— **З Коломії пишуть нам:** У вторник дня 26. с. м. устроєне тов. «Коломіський Боєн» в сали «Народного Дому» (II поверх) вокально-драматичний вечер з танцями. Представлена буде одноактова комедія «Один з нас оженили ся мусить» а хор мужеский «Боєна» відспівав кілька пісень. Хто з молодших хоче добре усміятися і забавити ся а з старших поговорити про так важні справи, які нашу суспільність тепер так живо обходять, нехай прибував. Вступ від особи 1 кор. Дохід призначений на справлене музичних інструментів. *Л. П.*

— **Отрує чи епілєпсія?** З Тернополя довозять про таємничу смерть Володислава Васілевского, 18-літнього студента VII кл. гімназійної, сина завідателя дїбр в Мильві. Васілевский харчував ся у вдови п. Крупінської. В середу о 8. год. вечером зїв ковбаски, пошив чаєм і опісля учив ся до 11. год. в ночи. Та ледви положив ся спати, як нараз крикнув: «води!» Єго шкільний товариш Гофмольк, подав єму води. Васілевский горів в горячці, і серед страшних корчів помер. Коротко перед єго смертюю прибули три лікарі, але їх поміч була вже непотрібна. Спершу підозрівано, що ковбаски були затровані стрихніною, якою нищать щурів. Аж другого дня вечером приїхав батько помершого і заявив в прокураторії, що син мав «злу хоробу» і найпевніше помер в наслідок єї нападу.

— **Стріляне львівської залоги** острими патронами відбувати ся буде на т. зв. замарстинівських оболонях в часі від дня 23. до 29. с. м. в годинач поранних від 8. до 1. Внаслідок того зарядило львівське старство замкнене на той час всіх доріг ведучих до згаданого оболоня, як також до положених побіч лісів в Голоску. Крім того відкликано також лови визначені на той час в міських лісах.

— **Вдовичо-сиротинський фонд** перемиської єпархії виносив з днем 30. червня с. р. 356.920 К в цінних паперах і 13.530 К 20 сот. в книжках щадничих перемиських і самбірських кас щадничих і перемиського товариства «Віра» а решту в готівці, що находить ся в підручній касі.

— Ц. к. Дирекция залізниць державних у Львові оповіщує:

Галицько-угорський рух спільний. З днем 1. січня 1902. вийде в життя додаток I до тарифи часть II, зшиток 4 з 1. січня 1901.

— Гумористичний куток.

Там то в Америці край!...

Там то в Америці край,

Вже на землі є там рай!

Хочеш їсти, хочеш пити —

Не потреба ся журити:

Там дадуть всьо, ще й розносять

І присунуть і попросять.

Там наш мужик — не Іван

Кождий там справжний є пан:

У сурдуті, у перстнях,

А долари по кишнях,

Має дім свій, салон з плесом,

Називає ся янкесом.

Хто там чував, що значить

В війську три роки служить!

Ніщо уряд податковий,

Ані виділ повітовий,

Ані панський лїс та поле,
Суди шарварки та школи.

Там на вербі росте хлїб,

А бодяки родять біб,

А колосє на три пяди,

Диких коний, свинь громади,

За слугу можеш привчити

Малпу — і не тра робити.

В році корова твоя

Скине два рази теля,

Кукурудаз як смерека,

В лїті зимно, в зимі спєка

Власний свій тютюн у файці,

А когут несе там яйці.

Як у нас є ясний день, —

Там ніч чорна, мєв би пень.

Ми встаєм — они лягають,

Ми хронем — они снідають,

Ми тут ходимо ногами,

А там комїть головами.

Телеграми.

Чернівці, 22. падолиста. Посол Лупул запитував президента міністрів д-ра Кербера в справі ріжних уступок для Буковини. Др. Кербер відказав, в наслідок чого послали Василько і Штравхер заповіли в парламенті наглі внесення, в котрих будуть жадати для Буковини того, що др. Кербер відказав.

Оломунець, 22. падолиста. В неділю відбудуть ся ту великі збори Чехів в справі чєского університету на Моравії. Межи иньшими буде промовляти віцепрезидент палати послів, пос. Зачек.

Франкфурт, 22. падолиста. Frankf. Ztg. доносить з Царгороду, що межи Францією а Туреччиною прийшло до нового заколоту. Франція зажадала, аби єї можна було держати два кораблі в царгородській пристани, на що султан не пристав.

Берлин, 22. падолиста. З Петербурга доносять, що Росія і Німеччина запрошуть всі иньші держави на конференцію проти анархістів.

COLOSSEUM Ernesta Thorna.

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Небувала, сензацийна програма!

від 16. до 30. падолиста 1901.

При співучасті військової музики 80. п. п.

- 1) Const. Marlos, урвитель в воздуєі і подорож на орлі.
- 2) Frères Carangeot, пародисти танцю tourbillon.
- 3) Les trois Jarry, музикальні ексцентрики.
- 4) Rose d' Arkansas, сецесійстична тансерка.
- 5) Halley and Curt, незрівнані акробати.
- 6) Орхестра і режлямограф.
- 7) Александер Trebitsch, гуморист.
- 8) Mahomeda, американьска ілюзья.
- 9) Valerien Saint-Cyr, імітатор женци.
- 10) Ліліпути.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В неділю і сьвята два представлення. Що пятниці High Life представленє. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Др. Александер Бодган КУЛАЧКОВСКИЙ,

субститут надв. адвоката д-ра Отмара Райзера і оборонець в карних справах у Відни, I, Tuchlauben ч. 4 або XIII/9 Suppégasse ч. 9.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки і всє предмети движими против огневих шкід.

«Дністер» припоручди Прєосьвящ. Ординарїати Всєх. Духовеньству і вірним всїх трєх Епархїй.

Фонди гваранційні «Дністра» з днем 31. грудня 1900.

Фонд резервовий	311.540	кор. 11 сот.	разом 520.406 кор. 65. сот.
Резерва премїї	171.942	„ „	
Резерва спеціальна	6.000	„ „	
Фонд емеритальний	30.924	„ 54 „	

Тарифи «Дністра» умірювані. Надвїзка річна розділяє ся між членів в формі зворотів. За рік 1900 дістають члєни 8% звороту в премїї.

«Дністер» виплатив до 31. грудня 1900. відшкодовань 2.120.834 кор. Шкоди ліквідують ся безплатно в присутності Делегатів і 2 членів.

Полїси «Дністра» приймають при позичках гіпотєчних: Банк краєвий і Каса опадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Снятині, Городенці, Терєбовля, Залїццях, Городку і Богородчанах.

НА ЖИТЕ треба обезпечити ся тїльки через «Дністер» в Товаристві взаїмн. обезпеч. в Кракові; а таких обезпечєнь через «Дністер» іде часть провізїї на рускі публичні добродїїні цїни; полїси і квїти видає Краківське Товариство рускі.

«Дністер» пошукує спосібних агентів, особливо сєлян господарів в окрєстностях, де ще нема близько агенцій «Дністра». Агенти заробили вже 274.964 кор. провізїї.

Зголошеня о агенції треба вносити до Дирекції у Львові.

Сєляне! убїгайте ся тїльки о агенції «Дністра».

ВІД ОГНЮ ОБЕЗПЕЧАЙТЕ СЯ ТІЛЬКО В «ДНІСТЕР».

На житє обезпечїте ся тїльки через «Дністер».

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1901.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходять о годині				відходять о годині			
6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відни	6:25	до Станиславова, Підвисокого, Потутор				
6:20	з Чернівців (Іцкан, Га. аду), Гуситина	6:30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний				
6:46	з Брухович, шод. від 16. мая до 15. вер. вк.	2:08	6:43	до Янова			
7:45	з Янова		6:35	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава			
7:40	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40	до Кракова (Відни, Варшави), Берлина			
8:00	на дв. головний	2:55	9:00	до Скольного, до Лавочного (1. лп. до 15. вер)			
8:10	з Лавочного (Пешту) Калуша, Сянока		9:15	до Янова			
8:15	з Сокала, Гави рускої		9:25	до Підволочиск, Бродів, Гуситина дв. Під			
8:50	з Кракова, Відни, Варшави, Пешту, Берлина		9:42	до Янова			
11:45	з Ряшова, Любачова, Самбора		10:20	до Сокала, Бєлаця, Гави рускої і Любачова			
11:55	зі Станиславова (Керсємезе, Потутор)	2:40	10:25	до Чернівців			
12:55	з Янова		1:25	до Янова від 1. мая до 15. верєснї в неділі і сьвята			
1:10	зі Скольного, Калуша, Хирова а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.		2:15	до Брухович від 16. мая до 16. верєснї в неділі і сьвята			
3:14	з Брухович (16. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)		3:05	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.			
4:40	зі Самбора, Борислава, Стрия		3:15	до Янова шодєнно від 16. мая до 30. вер.			
2:20	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.		3:26	до Брухович шод. від 16. мая до 15. вер.			
2:35	на дв. голов.		3:30	до Ряшова, Хирова, Любачова			
5:35	з Кракова		Нїч				
5:50	з Чернівців, Іцкан		12:45	6:10	до Станиславова		
1:45	6:00	з Сокала, Бєлаця і Любачова		6:20	до Кракова (Відни, Берлина, Варшави)		
				6:30	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні 5. а від 16. вер. до 30. пєвіт. 1902 шодєнно		
				6:35	до Лавочного (Пешту) Калуша, Хирова		
				7:10	до Тернополя, Бродів дворець головний		
				7:32	дворець Підзамче		
				7:25	до Сокала і Гави рускої		
				7:52	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)		
				9:30	до Янова від 1. мая до 15. верєснї		
				10:30	до Чернівців і Іцкан		
				11:00	до Кракова, Відни, Варшави		
				11:10	до Підволочиск, Бродів дв. головний		
				11:32	на дв. голов.		
				4:15	до Кракова, Відни, Берлина, Самбора		
				4:45	до Брухович від 16. мая до 15. вер. шод		

ЗАПІКА: Пєра вічна числать ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-європейский рівнить ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского — 12 год. 36 мин. часу львівского. — В місті выдають білєти їзди: звичайні білєти агенция часовисай Ст. І. Соколовского в пасажи Гавсмава ч. 9. від 7. год. рано до 8. вечером, а білєти звичайні і великі вьшї, тарифи, лікєстровані провідники, розкладї їзди і т. п. бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красєвських ч. 5. в подвірїю, сходи II, двері ч. 52.) в урядових годинах (8—3 а в сьвята 9—12).

Видає і відповїдає за редакцію Лев Лопатинський.

З друкарні В. А. Шийковського.